

TRANSPLANTACE SRDCE

Neděle, 02 září 2007

Poprvé jsme se setkali v letadle. Váhlý chirurg z Kapského města, profesor Christiaan Neethling Barnard, a já... Byl jen asi dva metry ode mě. Bohužel, pouze na obrazovce televizoru v Boeingu 747. Když jsem letěl na jih Afriky, dávali portrét tohoto nejznámějšího chirurga světa.

Bylo totiž taková první transplantace srdce u člověka. Tehdy už měl na svých bedrech osm a stále působil ve své klinice v Kapském městě. Dne 3. prosince 1967 zde v nemocnici Groote Schuur vložil (v kole 30letého týmu lékařů) 55letému obchodníku s potravinami Louisi Washkanskému cizí srdce. Jeho dárce byla po

autohavárii tragicky zemřelá 25letá slečna Denise Ann Darvallová. První člověk s transplantovaným orgánem šel po operaci osmnáct dní. Nezemřel však na selhání srdečního svalu, ale paradoxně na komplikace při zápalu plic.

Druhý Barnardův pacient, z ledna 1968, zubní lékař Philip Blaiberg, už šel s novým srdcem téměř 20 měsíců. Slavný kardiolog pak provedl další transplantace srdce a velká část jeho pacientů přežila dlouhodobě. V roce 1974 pak také jako první na světě úspěšně provedl tzv. heterotopickou transplantaci. Pacienti se dárcovské srdce na srdce příjemce a oba pak pracují vedle sebe. Pochopitelně, že Barnard zaznamenal i neúspěchy, a to tzv. xenotransplantaci, tedy přenosu jiných orgánů než lidských, kdy se marně pokoušel zachránit kolik pomoci opičího srdce. Když ho v roce 1983 artróza přinutila odložit skalpel, měl za sebou padesát transplantací a ve s dostalo nové srdce na 40 tisíc lidí.

Louis Washkansky ale nebyl prvním člověkem, který dostal srdce dárce. Věc poprvé se tato operace uskutečnila v USA, kde profesor J. D. Hardy transplantoval 23. ledna 1964 srdce impanzích samce 68letému Boydu Rusbovi, v němž sice srdeční sval ožil, ale tepal pouze dvě hodiny; Byl totiž nestačil přepávat veškerou krev Rushova cévního systému a udržet tak jeho krevní oběh. Lékaři celou

uskutečnili další vzácný výklad toho, co lze v chirurgii dosáhnout a jen do dubna roku 1970

kontinent. Vedle vyspělých zemí jako byly JAR, USA, Velká Británie, Francie, Kanada a Austrálie se v této době takto operovalo rovněž v Indii, Turecku a Chile. Zpočátku nebyly výsledky příliš dobré; pětina operovaných zemřela hned po operaci, dalších 40 procent během prvních měsíců života s cizím srdcem a jen sedmi procentům pacientů se podařilo žít déle než jeden rok.

„Ani oni nejsou patní. U nás bylo první lidské srdce transplantováno chirurgy Firtem, Kočandrem, Hejnalem a Kramářem 31. ledna 1984," broukne v polospánku

úctyhodný edovlasý pán na sedadle vedle mě, Eech, který letí navštívit rodinu své dcery do Kapského

města, která prý také operuje, ale jen pejsky a kočky. „I já jsem byl kdysi chirurgem. Za pár tisícovek. Moje dcera si u

psává stokrát víc. Boli tam jejich psi...“ Profesor Barnard byl několikrát ženatý, poprvé

zdravotní sestrou, podruhé si ve 49 letech bral 19 letou Barbaru Zollnerovou, potom si ve svých 73 letech vzal 31letou

modelku Karin Setzkornovou. I s ní se nakonec rozvedl. Zanechal po sobě dohromady šest dětí, s každou ženou dvě.

Na otázku, proč její přítahují o tolik mladší ženy, odpověděl velmi jednoduše: „Jsou daleko hezčí a starší.“

Stýkal se se světskými celebritami, kněžnou Grace, Lollobrigidou, byl přítel Janem Pavlem II., Indírou

Gándhiovou, Lyndonem Johnsonem, jen v CER nenavštívil v květnu 1998 žádného politika, nýbrž jen safari ve

Dvořákové nad Labem. Odmítal apartheid se slovy svého otce, protestantského pastora: „Jen ten, kdo miluje svého

souseda, může skutečně milovat.“ Od chvíle, kdy mi byl v letadle takto připomenut skvělý chirurg se svojí geniální

transplantací, uplynula dlouhá doba a teď se už mám toulám po jihozápadní Africe. A i když mám jiné starosti než myslet na

profesora Barnarda, přece jen mi ho zdejší černobílá atmosféra připomíná. „Byl to ok hlavně p

Ameriku a jihoafrické rasisty, když běloch dostal opičí srdce. Do té doby totiž existovala také v USA rasistická segregace -

vechro oddělení. Bílý zvláště, barevní zvláště,“ seklebí se pobaveně Rufus Makaka, zulský

dělník z platinového dolu, s nímž jsem se seznámil další Jihoafričan, padesátiletý Bedich z Plzně, který je n

Afriky už čtvrt století a momentálně pracuje v autoopravně. „Přítel se také hlídalo, aby se při transfúzi nedala žádná

krev od barevného dárce, bylo by to zločinem, kdyby se uskutečnil smíšený sátek,“ sarkasticky se směje.

Sedíme v malém baru v centru Johannesburgu. Kolem se pestrá společnost, černochi i bílí pijáci, kolik

převabných Asiatic, barevní jsou i obsluhující a pracovníci, u pokladny ale sedí běloch. Veškeri pijí pivo a jedí jako c

život. Když se podívám na jídelní lístek a na porce o několik chodech bratru za sto randů, které si objednávají, nechápu, a

kde na to berou. „Vykřikovali, že hlavní styk bělocha s černochem by byl sodomismus, protože jsme opice. A

najednou bylo transplantováno bílému mužovi srdce impanze. Bylo jasné, že když má běloch na káňku, jeho

rasismus je ten tam,“ vítězoslavně se Rufus bouchá zařetými pažetmi do své hrudi. Je mi jasné, že zrovna on má na víc,

než jen na dělníka v platinovém dole. „Barnard nemá pouze své příznivce, černochi ho moc rádi nemají. Byl první,

protože přede svojí první oficiální transplantací mohl „tréninkově“ operovat“ desítky bezejmenných černochů,“ odvažuje

černý horník. „Tisíce jich každoročně zahynuly při jihoafrických dopravních nehodách nebo byli zavražděni v rámci

kriminality,“ příteliví oči a tvář se tajuplně jakoby říkal, že toho ví na toto téma spoustu, ale mluvit o tom nesmí. „K

oficiálnímu poctu Jihoafričanů je nutné dát asi deset miliónů nelegálních přístrojů ze zemí

centrální Afriky, kteří nemají žádné doklady. A protože se k nim jako k bezprizorním nikdo nehlásil, nepotřebují

lékaři ani souhlas příbuzných k darování jejich orgánu. A mohlo se s nimi experimentovat...“ Napadá mě, že o mrtvé

době. Profesor Barnard přece už neví; zemřel předestí, přede a ještě léty, také byla neděle - 2. září

během koupání v hotelovém bazénu na kyperském ostrově Pafosu. Důvodem úmrtí byla dechová nedostatečnost

způsobená bronchiálními problémy...

- Prvním pacientem, který u nás přijal cizí srdce, byl Josef Divina z obce Epi na Frýdecko-Místecku. Návrat do

normálního života mu trval tři roky. Byl nejdéle žijícím člověkem na světě s darovaným srdcem. Po třinácti letech,

život zemřel v roce 1997 v mínecké nemocnici ve věku 57 let. Břetislav Olšar;